

Silmänpainetauti (glaukooma)

Mikä on glaukooma?

Glaukooma eli silmänpainetauti tai viherkaihi on hitaasti etenevä silmäsairaus, joka vaurioittaa silmän näköhermon päätä ja verkkokalvon hermosäiekerrosta. Nämä vauriot voivat johtaa näkökentän supistumiseen ja näön heikkenemiseen.

Glaukooma on maailmanlaajuisesti toiseksi yleisin näkövammaisuuden aiheuttaja. Maailmassa on arviolta noin 60 miljoonaa glaukoomapotilasta; heistä arviolta 6 miljoonaa on näkövammaisia¹. Suomessa glaukoomapotilaita on yli 90 000 ja heistä suurin osa on yli 65-vuotiaita. Vuosittain glaukooma todetaan 2500:lla suomalaisella².

Glaukooman yleinen aiheuttaja on kohonnut silmänpaine. Noin 30-50%:lla potilaista silmänpaine ei kuitenkaan ole koholla vaan normaalialueella¹. Toisaalta osalla potilaista silmänpaine on koholla, mutta glaukoomalle tyypillisiä vaurioita silmässä ei ole. Siksi nimitys silmänpainetauti on hieman harhaanjohtava. Aiemmin glaukoomasta on käytetty myös nimitystä viherkaihi².

Glaukoomatyypit

Glaukoomatyyppejä on useita ja niistä yleisimmät ovat avokulma- ja ahdaskulmaglaukooma³.

Avokulmaglaukooma on usein hyvin vähäoireinen tai oireeton ja sairaus etenee suurimmalla osalla potilaista hitaasti. Kun avokulmaglaukoomaa hoidetaan hyvin, ensimmäisestä näkökenttäpuutoksesta sokeutumiseen kuluu aikaa keskimäärin 30–40 vuotta. Avokulmaglaukoomassa silmään tulee sekä rakenteellisia että näköön vaikuttavia muutoksia, joiden välillä voi olla jopa useiden vuosien (1–6 vuotta) viive³.

Ahdaskulmaglaukoomassa silmän nestekierto on häiriintynyt kammiokulman ahtauden vuoksi ja nesteen poisvirtaus heikentyy, mikä nostaa silmänpainetta⁴. Ahdaskulmaglaukoomassa silmänpaine nousee hyvin korkealle nopeasti, ja tämä aiheuttaa voimakasta pahoinvointia, kipua, silmän kipua, näön hämärtymistä ja näköhäiriöitä⁴. Ahdaskulmaglaukooma vaatii välitöntä lääkäriin hakeutumista ja hoitoa⁴.

Syyt ja riskitekijät

Glaukooman tarkat syntymekanismit ovat osittain epäselvät. Koholla oleva silmänpaine aiheuttaa useimmilla potilailla vaurioita silmän rakenteisiin, erityisesti silmänpohjassa sijaitsevaan näköhermon päähän. Lisäksi näköhermonpään verenkierto ja aineenvaihdunta voivat heikentyä².

Glaukooman merkittävimpiä riskitekijöitä ovat mm. korkea silmänpaine, ikä ja sukutausta (perinnölliset tekijät). Lisäksi silmän likitaitteisuus ja eksfoliaatio-oireyhtymä (silmän linssin eli mykiön hilsetystila) ovat tunnettuja riskitekijöitä^{1,3}.

Oireet ja diagnoosi

Glaukooma on pääsääntöisesti oireeton tai hyvin vähäoireinen taudin alkuvaiheessa. Ilman silmälääkärin tarkastusta ja tarvittavia tutkimuksia on usein vaikeaa tietää, sairastaako glaukoomaa^{1,2}. Glaukooma voi edetessään aiheuttaa toisen tai molempien silmien näöntarkkuuden heikentymistä ja esimerkiksi luettaessa kirjainten katoamista näkökentästä tai sumentumista¹. Pitkälle edennyt glaukooma voi oireilla näkökentän kaventumisena³.

Joskus glaukooma voi aiheuttaa yhtäkkisiä oireita. Hyvin korkea tai nouseva silmänpaine voi aiheuttaa voimakasta päänsärkyä ja silmän alueen kipua ja voimakasta punoitusta, joskus rajuakin oksentelua ja näön hämärtymistä kipeytyneessä silmässä². Pistemäiset valonlähteet saavat sädekehän ympärilleen (ns. halo-ilmiö). Lisäksi mustuainen saattaa olla laajempi kuin terveessä silmässä eikä se reagoi valoon².

Glaukooman diagnosointi vaatii useita erilaisia silmätutkimuksia eikä pelkkä silmänpaineen mittaaminen riitä. Silmälääkäri diagnosoi glaukooman tutkimalla silmän näköhermonpään, hermosäiekerroksen, näkökentän ja kammiokulman³. Glaukooma on usein alussa oireeton tai vähäoireinen, joten ilman silmälääkärin tarkistusta ja tutkimuksia on vaikeaa tietää sairaudesta ennen kuin tauti on edennyt pitkälle¹.

Hoito

Glaukooman hoidon tavoitteena on alentaa silmänpainetta lääkehoidolla, kammiokulman laserhoidolla ja leikkauksella. Hoidolla pyritään ehkäisemään glaukooman aiheuttamaa näön heikentymistä ja näkövammaisuutta. Tavoitteeksi asetetaan sellainen silmänpainetaso, jolla uusia vaurioita silmässä ei synny. Jos syntyneitä vaurioita ei voida parantaa, mutta hoidolla pyritään siihen, että ne eivät enää etenisi³.

Glaukooman lääkehoitona käytetään silmänpainetta alentavia tippoja. Niiden säännöllinen ja ohjeenmukainen käyttö on tärkeää hoidon onnistumisen ja näön säilymisen kannalta³. Silmänpainetta alentavia tippoja on käytettävissä useita erilaisia. Usein hoito silmätippoilla aloitetaan yhdellä valmisteella, ja tarvittaessa lääkitystä voidaan tehostaa käyttämällä samanaikaisesti useampaa valmistetta. Joillakin potilailla käytetään myös lisähoitona suun kautta otettavaa silmänpainelääkitystä².

Glaukoomaa voidaan hoitaa myös laser- tai leikkaushoidolla³. Leikkaushoidon tavoitteena on alentaa silmänpainetta, mutta on huomioitavaa, ettei glaukoomaan ole näköä parantavaa leikkausta¹.

Seuranta

Seurantakäynnit toteutetaan silmälääkärin laatiman yksilöllisen hoitosuunnitelman mukaan. Hoito ja seuranta jatkuvat läpi koko elämän³.

Lähteet:

1. Uusitalo H. Glaukooman diagnostiikan ja hoidon periaatteet. Kirjassa Silmätautien käsikirja, toim. Matti Seppänen, Juha Holopainen, Kai Kaarniranta, Niko Setälä ja Hannu Uusitalo. 1.-2.painos 2018, Kustannus Oy, Duodecim.
2. Seppänen Matti, 2021: Silmäpaine taut (glaukooma), Lääkärikirja Duodecim 29.11.2021. Viitattu 22.4.2022. Saatavilla internetistä: [Silmänpainetauti \(glaukooma\) - Terveyskirjasto](#)
3. Tarnanen Kirsi, Tuulonen Anja & Komulainen Jorma: Glaukooma (silmanpainetauti, viherkaihi) yleisty iän myötä. Käyvän hoidon potilasversiot 1.11.2016. Viitattu 22.4.2022. Saatavilla internetistä: [Glaukooma \(silmanpainetauti, viherkaihi\) yleistyy iän myötä - Duodecim \(terveysportti.fi\)](#)
4. Terveyskylä.fi. Glaukooman oireet. Päivitetty 20.9.2019. Haettu internetistä 5.5.2022.

<https://www.terveyskyla.fi/silmasairaudet/silm%C3%A4sairauksia/glaukooma/glaukooman-oireet>

FI2207069924

Source URL: <https://www.novartis.com/fi-fi/potilaille-ja-omaisille/tietoa-terveydesta/silmanpainetauti-glaukooma>

List of links present in page

- <https://www.novartis.com/fi-fi/potilaille-ja-omaisille/tietoa-terveydesta/silmanpainetauti-glaukooma>
- <https://www.terveyskirjasto.fi/dlk00452>
- <https://www.terveysportti.fi/apps/dtk/ltk/article/khp00008/search/Glaukooma>
- <https://www.terveyskyla.fi/silmasairaudet/silm%C3%A4sairauksia/glaukooma/glaukooman-oireet>